

2016-11-14

RAPPORT

NY PRESIDENT – NY ENERGI- OCH KLIMATPOLITIK?

TILL ANJA ALEMDAR
ENERGIFÖRETAGEN SVERIGE

FRÅN ANNA-CARIN WINDAHL
REFORMKLUBBEN

INNEHÅLL

BAKGRUND	3
USA:S ENERGIUTMANINGAR	3
DONALD TRUMPS ENERGI- OCH KLIMATAGENDA	4
KONSEKVENSER: KLIMATETS DÖDSKYSS ELLER BUSINESS AS USUAL?	5

BAKGRUND

Reformklubbens konsult Anna-Carin Windahl har funnits på plats i Washington för att följa presidentvalet i USA, och för att särskilt bevaka energi- och klimatfrågorna. Mot bakgrund av utfallet i valet, har Energiföretagen Sverige bett Windahl sammanfatta hur USA:s agenda på området kommer att förändras och påverka omvärlden. Leveransen består av dels denna rapport, och dels en presentation under ett frukostseminarium för Energiföretagens medlemmar den 16 november. Rapporten ger en översiktlig bild av USA:s energiutmaningar, President Donald Trumps energi- och klimatagenda och vilka konsekvenser den sannolikt ger upphov till.

USA:S ENERGIUTMANINGAR

USA:s energisystem möter precis samma utmaningar som Europa och resten av världen. Klimatförändringarna kräver en omställning till ren energi och den teknologiska utvecklingen innebär disruptiva förändringar på el- och energimarknaderna. 2015 stod fossil energi för 82% av landets primärenergianvändning. I huvudsak ska USA:s energipolitik möta nationens fundamentala behov som energisäkerhet och försörjningstrygghet, ekonomisk konkurrensfördel och ansvar för miljön. De senaste decennierna har USA lyckats avancera inom de första delarna, där satsningar på dels konventionell gasutvinning men även shale kraftigt ökat den inhemska försörjningsgraden och ökat exporten av bl.a. kol. Under Obamas ledarskap har dock även ansträngningarna inom klimatområdet ökat de senaste åren.

2015 lanserade Obama den så kallade "Clean Power Plan", som snabbt hyllades runt om i världen. Hundratals företag var snabbt ute för att ge sitt stöd, bl.a. eBay, Nestle och General Mills. Totalt 360 företag och investerare (från samtliga 50 stater) skrev till guvernören i sin hemmahörande delstat för att uttrycka sitt stöd. Enligt en mätning våren 2016, stod 2/3 elbolag (utility) bakom planen. Huvuddragen i planen är:

- ett skarpt mål om att minska utsläppen från kraftverk med 32% till 2030 (jämfört med 2005).
- specifika mål för varje delstat, baserat på historiska utsläpp (för elproduktion)
- inför även standarder för nya kraftverks utsläpp.
- kreativt förhållningssätt – istället för specifika mål för varje kraftverk, tillåter EPA (USA:s Naturvårdsverk) varje delstat att fritt välja hur målet ska uppnås. Det kan ske genom övergång till mer effektivt bränsle (gas istället för kol), förnybar elproduktion eller genom att satsa på energieffektivisering i hem och kommersiella fastigheter.

I tillägg till Clean Power Plan har även övergången till förnybar elproduktion stimulerats genom lägre skatter.

DONALD TRUMPS ENERGI- OCH KLIMATAGENDA

"AN AMERICA FIRST ENERGY PLAN"

I samma anda som den övergripande valkampanjen ("Make America great again") har Trump talat om energi som ett viktigt policyområde för att vända landets utveckling avseende arbetstillfällen, dels inom energiindustrin men också i tillverkningsindustrin. "America first" vittnar om Trumps syn på världen som uppdelad mellan "förlorare" och "vinnare", där ekonomisk tillväxt och utveckling alltid sker på någon annans bekostnad. Ett nollsummespel. Budskapet är att amerikansk energipolitik ska inriktas mot att öka inhemsk energiproduktion för att gynna amerikanska jobb och göra landet oberoende av energiimport. I hjärtat av strategin ligger ökad utvinning och användning av såväl kol som olja, konventionell naturgas och fracking.

Positionen blir enkel att ta givet Trumps syn på klimatet. Någon separat policy för klimatområdet finns inte, eftersom han anser att klimatförändringarna är ett påhitt som lanserats av Kina för att krossa framförallt den amerikanska tillverkningsindustrin. Trump flaggade tidigt i sin kampanj för att han vill dra sig ut det globala klimatavtalet så snabbt som möjligt samt stoppa alla utbetalningar till FN:s olika klimatprogram.

I korthet ser planen för energiområdet ut på följande vis:

1. Göra USA energioberoende, skapa miljontals nya jobb och skydda ren luft och rent vatten. Skydda naturområden samtidigt som en energirevolution sätts för att skapa ekonomisk tillväxt i landet.
2. Göra amerikansk "energidominans" till ett strategiskt mål för såväl landets ekonomi som utrikespolicy.
3. Förlösa landets \$50 miljarder av tillgångar i shale, olja, naturgasreserver och clean coal.
4. Bli helt oberoende av energiimport från OPEC eller andra stater som fientligt inställda till USA:s intressen.
5. Öppna federala land- och offshoreytor för energiutvinning, eliminera moratoriet mot kolutvinning och öppna för fler shaleborrhål.
6. Stimulera användningen av naturgas och andra amerikanska energitillgångar som både minskar utsläpp, sänker energipriser och ökar ekonomisk tillväxt.
7. Återkalla alla Obamas instruktioner (executive actions) på energiområdet, inklusive Clean Power Plan.
8. Ge tillstånd till Trans Canada att bygga Keystone Pipeline.
9. Generellt stoppa all lagstiftning (moratorium) som motverkar målet att skapa arbetstillfällen.
10. Alla former av energi kommer att uppmuntras och byråkrati som står i vägen för innovation kommer att slopas. Inkluderar även förnybar energi och framtids teknologier, som kärnkraft, vind och sol, dock inte på bekostnad av annan energi. Det är inte regeringens roll att bestämma vilken typ av energi som ska användas.

KONSEKVENSER: KLIMATETS DÖDSKYSS?

Eftersom Trump är en mycket oförutsägbar person, är det svårt att med säkerhet konstatera vilka konsekvenser hans presidentskap kommer att ha på den globala energi- och klimatpolitiken. Det är dock rimligt att anta att Trump kommer att fullfölja den plan han lanserat, där fokus ligger på tryggad inhemsk energiförsörjning och importoberoende. Satsningen på inhemska fossila resurser kommer att dramatiskt öka USA:s utsläpp, men med tanke på att kolpriset är så tillbakapressat av inflödet av naturgas är det oklart om kolutvinningen på marknadsmässiga grunder kan göra en större comeback. Med stor sannolikhet kommer även Clean Power Plan att antingen skrotas eller i stora delar skrivas om. Alla riktade satsningar på förnybart och energieffektivisering kommer sannolikt att slopas och EPA (USA:s Naturvårdsverket) kommer att få instruktioner om lättnader i regleringar avseende utsläpp och andra miljöskyddsåtgärder.

Strategiomläggningens verkligt stora konsekvenser riskerar att komma på den globala nivån, inom geo- och klimatpolitiken. Om USA förmår att helt gå över till inhemsk energiproduktion och istället bli exportör, påverkas givetvis de internationella relationerna och stabiliteten i det geopolitiska läget. En stor osäkerhet råder avseende USA:s nytändning i relationen med Ryssland och det är oklart hur Trump kommer att approachera relationerna med Mellanöstern och andra oljeproducerande nationer.

Effekterna på klimatområdet är oklara, men det går inte att förneka att Trumps presidentskap kommer att ha en negativ påverkan. De pågående förhandlingarna i COP22 påverkas starkt av den nya inriktningen på flera sätt:

1. USA:s nya position riskerar dels ett försämrats förhandlingsläge för de progressiva länder som vill öka och snabba på klimatarbetet. När en av världens främsta utsläppare tydligt signalerar reträtt, ökar incitamenten för andra stater med liknande positioner att passivisera sitt arbete.
2. Finansieringen av klimatåtgärder, som i stora delar behöver kraftig förstärkning för att kunna möta målet, ser ut att urgropas med USA:s reträtt. Risken för en nedåtgående spiral i åtaganden från andra länder är uppenbar.

Flera har ställt frågan om hur pass mycket skada Trump verkligen kan åstadkomma på fyra år, och det är en berättigad frågeställning. Den inhemska utvecklingen, trots republikansk dominans i samtliga federala instanser, kommer att fördröjas med byråkratiska och juridiska processer. Så sent som igår kom beskedet att den stämning mot amerikanska staten som 21 ungdomar och en känd klimatforskare lämnade in 2015 kommer att prövas. Prövningen avser att fastställa om USA:s passivitet gällande klimatet strider mot medborgarnas konstitutionella rätt till liv, frihet och egendom samt tillgång till resurser som rent vatten och luft. Förhoppningen är att prövningen sker innan den 20 januari 2017, då Obamas administration avgår. Den viktigaste faktorn är dock det förnybaras konkurrenskraft, där kostnaderna fortsätter att falla och där industrin ger upphov till allt fler arbetstillfällen. Mycket av utvecklingen sker även utanför det federala systemet, där delstater och städer (samt näringsliv) fortsätter sina klimat- och energiagendor.

Även processen att krångla sig ur det globala klimatavtalet innebär en viss fördröjning, drygt 4 år (dvs en mandatperiod). Dock har USA möjlighet att under tiden helt enkelt bortse från sina åtaganden.